

Venstremænd indbragte Forslag. Jeg vilde meget have ønsket, at det Forslag, Socialdemokratiet havde indbragt, kunde være blevet behandlet jævnsides med den Ændring, som var foreslaaet til Loven af 1898, idet det er min Overbevisning, at hvis det skal lykkes os at skabe gode og sunde Boligforhold for vor Arbejderstand, kan det ikke nytte at overlade denne Sag alene til det private Initiativ. Jeg har set mange Foreninger vokse op med det Formaal at bygge Arbejderboliger, men det har i sørgelig mange Tilfælde vist sig, at disse Foreninger ikke have været i Stand til at naa det Maal, de have sat sig. Selv om Foreningerne have Haab om at faa Statslaan paa indtil 60 pCt. af Vurderingssummen for de opførte Boliger, mangler der dog 40 pCt., og det vil i mange Tilfælde være aldeles umuligt for en Arbejderforening at skaffe dette Beløb til Veje. Derfor har man, som sagt, set flere Eksempler paa, at Foreninger ikke have været i Stand til at føre den Sag igennem, og derfor have de maattet opløse sig, saa at de ikke have haft andet end Ulejlighed, Tidsspilde og Pengetab af deres Bestræbelser. Dertil kommer, at de Arbejdere, som nu komme til at nyde godt af Loven, tør vel nok betegnes som de bedst situerede, medens de daarligst stillede meget vanskelig kunne faa Gavn af den. Jeg tænker ved de sidstnævnte navnlig paa dem, der have en stor Børneflokk og derfor naturligvis ere de fattigste. For dem vil det være meget vanskeligt at benytte denne Lov, idet det vil være nødvendigt, at de selv yde en kontant Sum. De maa erhverve sig et passende Grundareal og tilige skaffe sig de Midler, som ere nødvendige ud over Statslaanet. Jeg siger derfor, at de daarligst stillede Arbejdere ville ikke faa Gavn af denne Lov, i alt Fald ikke direkte Gavn. Man kan sige, at de ville faa Gavn af den derved, at de bedrestillede Lejligheder blive ledige, saa at de kunne flytte ind i dem, idet mulig Prisen paa dem vil blive trykket ned. Men skal man i Virkeligheden hjælpe de daarligst stillede Arbejdere, er der i Virkeligheden ingen anden Vej, end at Kommunerne tage Sagen i deres Haand. Det har man gjort i andre Lande. I Svejts, England, Frankrig og Tyskland have Kommunerne taget fat paa den Sag og løst Opgaven til stor Tilfredshed baade for sig selv og for de daarligst stillede Arbejdere. Derfor have Socialdemokraterne indbragt et Lovforslag, der kunde lette Kommunerne den store Opgave at skaffe passende Boliger for Arbejderne, navnlig under Forhold som dem,

vi nu leve under, hvor man meget ofte maa være Vidne til, at Husværterne ligefrem forfølge Arbejderne, idet de ulykkelige Arbejdere, der have 3—4 Børn, uden Naade og Barmhertighed blive sagte op. Man vil slet ikke have dem i Ejendommene, og netop saadanne stakkels Menneker, der maaske meget godt kunne betale Huslejen, men dog ikke kunne skaffe sig passende Bolig, ere saa ulykkelig stillede, at jeg mener, at det er Kommunernes Pligt at mildne lidt paa Forfølgelsen fra Husværternes Side. Da imidlertid Udvalgets Flertal ikke har villet behandle dette Forslag, har jeg ikke anset det for at være til nogen Nytte at stille yderligere Ændringsforslag til det foreliggende Lovforslag, jeg har kun villet udtale disse Tanker. Men jeg vil haabe, at den Sag ikke dermed dør. Jeg haaber, at vi maa naa til, at Kommunerne optage Sagen og søge at løse Opgaven. Det er mig en Glæde at se af Byraadsforhandlinger i Provinserne, at en lille By paa Sjælland, Holbæk, gaar i Spidsen, idet Byraadet der har drøftet Sagen, og det lader til, at i alt Fald dets Flertal ønsker at løse Opgaven saaledes, at Kommunen opfører Boliger og bortlejer dem til Arbejderne. Det vil i mange Henseender have store Fordele, om det bliver Tilfældet. De Arbejderboliger, som ere opførte ifølge denne Lov, ere i mange Tilfælde lagt temmelig langt fra Byen, idet det har været nødvendigt for de paagældende Arbejdere at skaffe sig saa billige Byggegrunde som muligt. De have derfor maattet flytte til Byens Udkanter eller til Nabokommuner, hvad jeg anser for meget uheldigt, idet de derved ere blevne hindrede i at bo i Nærheden af deres Arbejdsplads. Tage Kommunerne derimod Opgaven op, ville de fleste Kommuner, f. Eks. Kjøbenhavn, kunne overlade passende Byggegrunde, som de selv raade over, til dette Brug, og jeg tror ikke, at det i mindste Maade vil medføre noget økonomisk Tab eller nogen Udgift for Kommunen, thi naar man bygger paa sin egen Grund og kan faa Laan af Staten til Opførelsen af Bygningen, vil Lejeindtægten rigelig kunne dække alle Udgifter ved Bygningerne og Laanesummens Amortisation, saa at disse Bygninger med Tiden kunne blive et Aktiv i Kommunens Haand. Huslejen vil da kunne sættes ned, og Kommunen mulig faa en Række Arbejderboliger, der kunne blive Friboliger. Det vil være en stor Fordel for saadanne Kommuner at eje gode og passende Arbejderboliger. Det har imidlertid ikke kunnet nytte noget at fremføre